

A német vezérkar jelentése a hadműveletekről.

Berlin, okt. 12. A nagyvezérkar közli, hogy a főhadiszállás jelentő október 11-én esti 10 órai kelettel:

Lovasságunk okt. 10-én egy francia lovashadosztályt Lille-től nyugatra teljesen, egy másik francia hadosztályt Harebrouk mellett, súlyos veszteségeket okozva nekik, megvert. Az arc-vonalban folyó küzdelmek nyugaton eddig nem vezettek döntésre.

Az antwerpeni győzelemben ejtett zsákmányunkról még nem tehetünk közléseket, mert az erre vonatkozó adatok természetesen még hiányoznak. A foglyok számáról, valamint az angol és belga csapatoknak a keleti harcúterén az északi részen a határon való átlépéséről sem adhatunk még végleges ítéletet. A keleti harcúterén északi részén az 1. és 10. orosz hadseregnek a Kelet-Poroszország hadseregei ellen intézett valamennyi támadását kilencedikén és tizedikén visszavertük; az oroszok Schirvindt felőli átkarolási kísérletét is meghiúsítottuk és eközben ezer orosz foglyot ejtettünk. Lengyelország déli részén hadseregünk élei elérték a Visztulát. Grojcz mellett Varsótól délre a II. sziléziai hadtest 2000 emberét elfogtuk az Augustowi (Szwolki mellett) nagy orosz győzelemről szóló hivatalos orosz hírek pusztá kitalálások. Hogy mennyire kell értékelni az orosz hivatalos jelentéseket, azt mutatja az a tény, hogy a Tannenberget és Insternburg mellett szenvedett súlyos vereségekről az oroszok hivatalos jelentést nem tettek közzé.

A császár az antwerpeni győzelemről.

Budapest, okt. 12. Tudósítónk táviratozza a sajtóalbizottság engedélyével.

Bécsi telefonhír szerint Berlinből jelentik, hogy a császár tegnap a bádeni hercegnőhöz táviratot intézett, amely így szól:

Antwerpent ma délután bevetük. Adjunk hálát az Istennek a nagyszerű sikerért. Az övé legyen a dicsőség érte.

A belgák utócsapatait elfogták.

Budapest, okt. 12. Tud. cen. táv.) Amsterdamból jelentik: Az egész

belga hátvédet a németek Sanet-Nicolasnál elvagták és elfogták.

A németek Gent ellen nyomulnak.

Budapest, okt. 12. (Tud. cen. táv.) Berlinből telegrafálják: A németek Gent ellen vonulnak.

Az antwerpeni vert sereg visszavonulása.

Budapest, október 12. (A sajtóbizottság engedélyével.) A belga tisztok azt jelentik, hogy az angol segítőcsapatok igen későn érkeztek Antwerpenbe, úgy hogy már nem volt lehetséges az angol nehéz ütegeket felállítani.

Rosendali jelentés szerint nyugati és déli Hollandiában az ágyudörgés még mindig hallható. Valószínűleg a menekülő antwerpeni seregek vivják utóharcaikat. A belga és angol sereg Ostendébe igyekszik. Well angol vezérkari ezredes elesett. A németek az elvonuló csapatokat oldalról gyilkos ágyutűzéssel üldözték, amit az angolok nagy vitézséggel viseltek el. A belgák pánikszzerűen menekülnek a holland határ felé.

A németek Ivangorod felé nyomulnak.

Budapest, október 12. (M. T. I.) A német csapatok több helyen átlépték a Visztulát. Az előnyomulás Ivangorod felé sikeresen halad.

Fellázadt orosz foglyok.

Budapest, október 12. (A sajtóbizottság engedélyével.) Lipcséből táviratozzák: A crosseni orosz foglyok táborában lázadást kíséreltek meg. A lázadásnak hat ember esett áldozatul. Schdlitz felügyelő megsebesült és belehalt sebeibe. A hallei fogolytáborban, ahol 8000 fogoly kísérelte meg a kitörést, a lázadást csirájában elfojtották.

Jelentés Antwerpen elestéről.

Berlin, okt. 12. (M. T. I.) A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik október 10-én este:

Mindössze tizenkét napi ostrom után **kezünkbe került Antwerpen minden erődjével együtt.**

Szeptember 28-án este az első lövés a legkülsőbb vonal erődei ellen. Október 1-én vettük be rohammal az első erődöket. Október 6-án és 7-én kelt át gyalogságunk és tüzérségünk az erősen megáradt, a legtöbb helyen négyszáz méter széles Nethe folyószakaszon. Október 7-én a hágai egyezmény értelmében előre bejelentettük a város lövetését. Miután a parancsnok kinyilatkoztatta, hogy vállalja érte a felelősséget, tehát éjfélkor október 7-ről 8-ára virradó éjszaka megkezdődött a város lövetése.

Egyidejűleg a belső erődök ellen is megkezdődött a támadás. Már kilencedikén reggelre bevettük a belső vonal két erődjét és délután minden komolyabb ellenállás nélkül megszállhattuk a várost.

A szemlátomást erős védősereg eleinte hősiességgel védelmezte magát, mivel azonban végül gyalogságunk és tengerészadosztályunk rohamának, ugyancsak hatalmas tüzérségünk hatásának nem tudott ellenállni, teljes rendetlenségben megfutott. A védőseregben volt egy angol tengerészadosztály is, amely legutóbb érkezett. Ennek kellett volna — angol lapok jelentései szerint — a védelem gerincét alkotnia.

Hogy mennyire rendetlen volt a belga és angol csapatok felosztása, azt az a tény jellemzi, hogy az átadási tárgyalásokat a polgármesterrel kellett folytatni, mert katonai hatóság nem volt található.

A város teljes átadását Antwerpen eddigi kormányzóságának törzskari főnöke okt. 10-én jóváhagyta.

Az utolsó, még át nem adott erődöket is megszállották csapataink.

A foglyok számát még nem lehet meghatározni. Sok angol és belga katona Hollandiába menekült, a hol internálni fogják őket.

Mindenféle készlet óriási tömegben jutott birtokunkba

Tehát meghódítottuk az utolsó belga erősséget, „a bevehetetlen Antwerpent“.

A támadó sereg rendkívül nagyot művelt és hősiességét a császár azzal jutalmazta, hogy vezérének, **Bessler gyalogsági tábornoknak a Pour le mérite érdemrendet adományozta.** (Wolff-ügynökség.)

MIHÁLY PÓPA LEÁNYA.

— Sas Ede háborus drámája. Bemutató előadása a Szigligeti-színházban, 1914. okt. 11-én. —

A mostani háboru új értékeket termel minden téren; az irodalomban is. A hazafias motívumok leszorítják a nemzetköziséget s mindazt a szemetet, mely mint állítólagos párisi termék okozott már-már türehtelen csömört. Csak az a kívánatos, hogy ez a motívum, mely nem is nagyon régen, az igazi magyar írók idejében olyan hivatott prétékat ihletett meg, most is igazi tehetségeket lelkesítsen munkára.

Sas Ede háborus drámája, „Mihály pópa leánya“ igazi vérbeli író műve. A háborunak egy megtörtént epizódját dolgozza fel színpadra, még pedig igen kiváló sikerrel. A fővárosi színpadokon tudvalevőleg a háboru kitörése óta feltűnt egy néhány alkalmi hazafias darab, csengő-bongó címekkel és görög tüzes kivilágítással; ezeken azonban megérzik, hogy inkább az alkalomnak, mint igazi ihletből születtek. A háborus kor első, igazán irodalmilag is értékesebb színpadi termékét Sas Ede drámájában látjuk.

Van meséje, bonyolítása, drámai élete s a hazafiságot nem görög tüzzel és frázisokkal, hanem a lelkek rajzával viszi színpadra. A mellett mozgalmas, eleven és óvatosan kerül

az alkalmoszerűségnek még a látszatát is. Szóval az alkalmi darabok színvonalán határozottan felülemelkedik; van irodalmi értéke.

Nem hallgatjuk el kifogásainkat sem. Sas Ede talán egy kissé gyorsan írta meg darabját s ezért a lélektani rajz kissé hiányos. A pópa és leánya jelleme közti ellentét sokkal erősebb összeütközésre adna alkalmat, mint a zászlószentelés kissé valószínűtlen jelenete. A pópa lelkébe is más módon kellene bepillantást engedni, mint monológokban. Végül a leány szerelme Csák főhadnagy iránt s ezzel kapcsolatban fölébredő magyar érzése oly gyönyörű téma, amelyet egy egész felvonással lehetett volna szélesíteni, hogy lélektanilag is tökéletes kép, ne csak vázlat kerekedjék ki belőle.

Ezek mellett azonban a dráma előnyei annyira előtérben állanak, hogy a felhozható jogos kifogások dacára biztosítják Mihály pópa leányának az aktualitáson felülemelkedő irodalmi értéket.

Az előadás meglepetést okozott a közönségnek; egy egészen jelentéktelen szerepben aratott váratlan sikert *Lévai Farkas* Pál, a társulat új tagja. Pompás jellemfestő erővel ábrázolta a félkegyelmű Dimitrit; öt perces az egész jelenete, de nyílt színen megtapsolták érte. *Sik Rezső* nagyon jó pópa volt; maszkja vetekedett játékával. *Rettogi Margit*, az új hősnő a címszerepben mutat-

kozott be. Igen jó színvonalú alak, kellemes az organuma, úgy látszik be fog válni. Szerepének jellemrajzbéli ugrásait elég jól igyekezett áthidalni. *Tóth Elek* igen rokonszenves Csák főhadnagy volt; az ő szerepe egyébként aránylag a legegyszerűsebben van megrajzolva. Sokat kacagtak *Leővey* Duráján. *Medgyaszay* drámai szerepben épp olyan jó volt, mint szokott lenni operettekben. Új erő mutatkozott be *Bretán* Miklósban is; kellemes az organuma, énekhangja tömör, érces bariton, játékbeli tudását majd inkább nagyobb szerepből lesz alkalmunk megítélni.

A rendezés egészen megfelelő volt; csak a katonákat játszó kóristák tanulhatnának katonásabb magatartást és a katonai fölszerelést nem ártana a vizözön korán valamivel inneni cikkekkkel fölcserélni. Az előjáték befejező jelenetéhez pedig nagyobb tömeg szükséges; azzal a pár szál lézengő bakával kissé komikus a hatás.

A dráma előtt *Várad* Aladár ünnepi nyitányát adta elő a zenekar; hatásos, igen szép alkotás, hazafias motívumokkal, sikerült hangszereléssel.

A közönség zsufolásig megtöltötte a színházat s viharosan megtapsolta úgy Sas Edét, mint *Várad* Aladárt. —r.

Még öt millió német léphet fegyverbe.

Budapest, október 12. Tudósítónk táviratozza a sajtóalbizottság engedélyével: A londoni Morningpost szerint a németeknek százezer félig kiképzett, öt millió ki nem képzett hadkötelezettje van.

Ágyuzás a tengeren.

Budapest, október 12. (Tud. cen. táv.) Berlinből táviratozzák: Az Északi-tengeren, a Scheldetől nyugatra heves ágyuzás hallható. Valószínűleg tengeri ütközet folyik.

Dreyfus megsebesült.

Budapest, október 12. (Tud. cen. táv.) (M. T. I.) Párisból jelentik, Dreyfus ezredes súlyosan megsebesült.

A franciák támadnak Belfortnál.

Budapest, október 12. (Tud. cen. táv.) Baselből táviratozzák: Ideérkezett hírek szerint a franciák támadásra készülnek Belfort körül.

Törökország visszautasítja Anglia követelését.

Budapest, október 12. (Tud. cen. táv.) Milanóból jelentik: Konstantinápolyi hírek szerint Törökország elutasította Anglia újabb követelését is, hogy a feketengeri angol kereskedelmi hajóknak engedje meg a visszatérést a semleges vizekre. A porta kijelent, hogy nincs többé módjában a dardanellai aknaövet eltakarítani.

A román kormány lemondása.

Budapest, okt. 12. (Saját tudósítónk. Ferdinánd király trónraléptével a román kormány benyújtotta lemondását. A kormány lemondásának semmi jelentősége nincs, mert a lemondás oka csak az, hogy alkalmat adjanak arra a királynak, hogy maga választhassa meg tanácsosait. Hír szerint nemzeti kormány van alakulóban Carp Péter elnöklésével, aki legerősebb hívei Románia semlegességnek s aki nagyteljesítményével mindig a szövetségünk pártján állott.

Beszterceből is kikergettük az oroszokat.

Beszterce, okt. 12. Ma délelőtt befejezéshez értek azok a katonai műveletek, a melyeknek célja a körösmező-máramarosszigeti vonalról délre előre nyomuló orosz csapatok kiűzése volt.

Az oroszokat hős katonáink teljesen kikergették és ezzel feladatuknak eleget tettek. Előrenyomult csapataink az üldözés befejezése után kedvező pozícióban maradtak.

Az ellenség veresége teljesnek mondható. A fenyegetett erdélyi vármegyék tökéletesen megtisztultak az ellenségtől, a nyugalom minden vonalon visszatért.

Szerbia fegyverszünetet kér.

Budapest, okt. 12. (Saj. tud. táv.rata.) Rómában diplomáciai körökben tudják, hogy Szerbia Olaszországot arra igyekezett megnyerni, hogy barátságos közbelépéssel igyekezzék rábírní a monarchiát, hogy a hadműveletekben bizonyos szünet következék be.

Szerbiának erről a pihenőre nagy szüksége volna, mert a fertőző járványok, különösen pedig a kolera az ország belsejében olyan arányban terjed, hogy nagyobb egészségügyi akció megindítására volna szükség. Olaszország hajlandó lesz-e Szerbia óhaját Ausztria-Magyarország előtt kifejezésre juttatni, arra nézve eltérők a vélemények.

A város 1913. évi gazdálkodása.

A zárszámadás a pénzügyi bizottságban.

Nagyvárad város 1913. évi zárszámadása tegnap került a pénzügyi bizottság elé.

Az eredmény éppen nem mondható kedvezőnek, mert a rossz gazdasági viszonyok nagy mérvben éreztették hatásukat a város háztartásában is. Az előirányzott bevételek csökkenése és a kiadások emelkedése mellett csak a törzsvagyron igénybevétele mellett lehet eleget tenni az előálló követelményeknek.

A pénzügyi bizottság ülésén felmerült az az indítvány, hogy tekintettel a mostani válságos helyzetre és az ezután még okvetlen beálló nyomorra, a Rimanóczy-alap egy évi jövedelmét egészben fordítsák kivetésben a szegénység által előálló nyomor enyhítésére.

Az indítvány ezuttal nem került érdemi elintézésre, de majd a költségvetésnél bizonyára magáévé teszi a törvényhatóság az indítványt.

A pénzügyi bizottság tegnap tartott ülését Komlóssy József elnöke alatt Lukács Ödön, Hoffbauer Pál, Németh István, Balog Vilmos, Kelen Béla, Löwenstein Zsigmond, Szücs Géza, dr. Adorján Armin, dr. Rezső Mór, dr. Pepper Ákos és Pásztor Bertalan jegyző voltak jelen.

Komlóssy József elnök ismertette, hogy az ülés tárgya az 1913. évi zárszámadás.

Ezután Lukács Ödön pénzügyi tanácsnok, mint előadó, átgondolt szép beszédben ismertette a zárszámadást, gondosan csoportosítva a kiadások és bevételeket s indokolván a költségvetéstől eltérő adatokat.

Beszédéből a következőket közöljük:

A világháború nagy viharát megelőző időszakról számol be a város előttük fekvő 1913. évi zárszámadása. Az a nyomasztó gazdasági atmoszféra a mely Európa e nagy viharának kitörését megelőzte az általános gazdasági szerzetet annyira elbágyasztotta, a magán és közgazdasági életműködést annyira megbénította, hogy productiv erő kifejtése nemesak a minimummá szállt alá, de sok esetben még a vegetálás-hoz szükséges erőt is nélkülözte. E kedvezőtlen gazdasági jelenség hatása alól természetesen nem emancipálhatta magát a mi városi háztartásunk sem, megfoghatkozott a mi gazdasági erőnk is, lepadtak bevételi forrásaink s alábbhagyott a mi vállalkozási kedvünk is. A zárszámadás mutatja, hogy rendes bevételeinkből 163,038 korona maradt el, rendkívüli bevételeink is 81078 koronával maradtak az előirányzaton alól, s így a magángazdasági termelés a legenyhébb várákozást sem elégítette ki.

Súlyosította a helyzetet, hogy a legerősebb takarékoság mellett is, a rendes kiadásokat csak 32383 koronával tudtuk visszaszorítani. Az átmeneti kiadások ellenben 361.386 koronával, a rendkívüli kiadások pedig 38062 koronával szöktek túl az előirányzaton, s így végeredményben a teher növekedés nem remélt méretet öltött.

Egyfelől a terhek növekedése, másfelől az egyensúlyozó erők megfoghatkozása következtében háztartásunk mérlegének passiv irányban oly mértékben el kellett terelődnie, hogy az egyensúly helyreállítása már csakis

rendkívüli intézkedések segélyével történhetik.

Háztartási mérlegünk e passivitása magával zárszámadásunk anyagi s vele együtt egész gazdasági politikánk bírálatát.

Bevételeink elmaradása a gazdasági helyzetben leli magyarázatát, ez tehát bővebb indokolást nem igényel. Hogy pedig bevételi forrásaink kiaknázásánál kötelező buzgósággal a lehetőség határáig elmentünk, arról szomorú bizonyosságot tesz a végháztartási költségek emelkedése. Megnyugtatóan szolgáljon azonban, hogy a kényszer eszközöket csakis a legvégső esetben s ekkor is csak azon szempont lelkiismeretes követésével alkalmaztuk, hogy az adózóképesség ezáltal meg ne semmisüljön, de az adózó kötelezettség továbbra is lehetőleg minden esetben fentartassék.

A rendes kiadásoknál elért 32383 korona megtakarítás mutatja, hogy a kiadások megtételénél nem voltunk hijjával a lelkiismeretes gondosságnak. S ha tekintetbe vétetik, hogy ez a megtakarítás oly kiadásoknál volt elérhető, a melyek kereteit a tekintetes Törvényhatóság a realitás rovására lehetetlenül szűkre szabta, ugy ez eredmény lelkiismeretes gazdálkodásunk bizonyítékául szolgálhat.

Háztartási mérlegünk passivitása nagy részben az átmeneti kiadásoknál jelentkező tehertöbbletnek tulajdonítható. A zárszámadás e tételnél 361386 korona túllépést jelez. E kiadási tétel átmeneti jellegénél fogva pénztárunkat csak futólag érinti.

Annak igazolása tehát, hogy a rossz gazdasági helyzet az átmeneti kezelésben is éreztette hatását bővebb indokolást nem igényel.

A rendkívüli kiadások 38062 koronával növelik azt a tehertöbbletet, a melyet bevételi erőnk a múlt év folyamán egyensúlyban tartani nem tudtak. Ez azonban előrelátható volt. Egy olyan terjedelmes háztartáshoz, mint amivé városunk háztartása fejlődött — a 10—12 ezer koronában előirányzott rendkívüli hitel csekély.

Komoly megfontolás tárgyává kell tennünk, hogy minden törekvésünk dacára háztartásunk 1913. év végével mutatkozó fedezeti hiánya már 510325 koronát tesz ki. Háztartási mérlegünk tehát passiv irányban annyira kilendült, hogy e helyzet nemcsak activ képességünket korlátozza, de normális gazdasági rendünk fenntartását is akadályozhatja, hitelképességünknek is ártalmára lehet. — Háztartásunk e helyzetben már nem elegendő, ha pénzügyi politikánk egyedül e szigorú takarékoságban merül ki, — de legközelebbi feladatunknak kell tekintennünk, hogy arra alkalmas időpontban, rendkívüli intézkedésekkel szerezzük meg háztartásunk részére azokat az erőkezesletet, amelyek a mérleget ismét egyensúlyba hozzák s amelyekre annak idején a fejlődés terhei utalhatók lesznek.

Bejelenti, hogy bevételi erőnk gyarapítása céljából a vigalmi adó behozatalára irányuló javaslatunkat egyidejűleg előterjesztjük.

E helyen kell rámutatnunk, hogy az a fejlődési láz, a mely városunk egész társadalmát elfogta, a közhiteleszerzésnél is bizonyos könnyedséget hozott magával. Hiteltételeink jelentékenyen és hirtelen megnövekedtek s ezek törlesztési összegei már háztartási kiadásaink tekintélyes százalékáig emelkednek.

Ily viszonyok között háztartásunkban igen könnyen irreperabilis hiba támadhat. — A szükséges előrelátás utal tehát bennünket arra a pénzügyi politikára, hogy a pénzügyi viszonyok javultáig és a háztartási helyzet consolidatiojáig a hitelígényeinket restringáljuk, újabb kölcsön felvételétől lehetőleg tartózkodjunk, vagy legalább is egyelőre productiv hitelműveletekre szorítkozzunk.

A kedvezőtlen eredménnyel záródó 1913. évi számadásban két vigasztaló momentumot mégis felfedezhetünk.

Az első az, hogy a községi pótdó be-

vétel az előirányzatot alól maradt ugyan, azonban az 1912. évi bevétel mégis 40514 koronával meghaladta s így a legjelentősebb bevételi forrásunknak szolgáltató képessége az egész éven át húzódó hitelkrízis és sivar gazdasági helyzet dacára meg nem apadt, sőt inkább megduzzadt; a másik vizsgáló momentum pedig az, hogy a gazdasági elernyedés időszakában is folytattuk az alkotó munkát és sokat áldoztunk a tömegszükségletek kielégítésére s ez által a népélet emelésére.

Az előterjesztett zárszámadás az alaki rendezettség mellett igazolja különben gazdálkodásunk törvényszerűségét is. Kiadást csak megengedett mértékben tettünk, bevételt pedig csakis a részünkre szabályszerűen kijelölt forrásból merítettünk.

Ezután ismerteti a mérleget a következőkben: 1913. évi bevételét 5.994.219.70 K.-ban, kiadását 5.964.185.56 K.-ban, s az 1913. évi nyers pénztári maradványt: 30.034.14 K.-ban, a vagyonmérlegről pedig az összes cselekvő vagyont: 60.574.166.79 K.-ban, az összes szervenő vagyont: 35.457.602.69 K.-ban s a tiszta vagyont 1913. év december 31-én 25.116.564.10 K.-ban, a cselekvő vagyon szaporulatot pedig 19.742.10 K.-ban megállapította, a zárszámadást folyó évi október hó 14-től október hó 28-ig terjedőleg közszemlére kitéttük s ezzel az alakosság minden követelményének eleget is tettünk.

Lukács Odön előadása után a zár-

számadást, alig néhány megjegyzéssel, úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

A Rimanóczy-alap.

A Rimanóczy-alapítvány számadásainál felszólalt dr. Popper Ákos. Konstatálja, hogy a nagy alapítvány keveset jövedelmez. Igen magasnak találja a fürdő, szállodának fenntartási összegét. Kimutatást kíván e tekintetben az összes előbbi évekről. Ettől eltekintve, indítványozza, hogy ebben a nehéz időben kivételesen egy évben az alap egész jövedelmét fordítsák a szegények segélyezésére.

Szűcs Géza főszámvevő utal a költségvetésre, amelyben 3 évről ki van mutatva a fenntartás összege.

Komlóssy József szerint az egész jövedelem kivételes felhasználására tett indítványt a költségvetésnél lehet tárgyalni.

Eleméry Eerene hivatkozik a végrendeletre, amely szerint 4000 koronát kivéve, a jövedelmet tőkésíteni kell szegényház létesítésére. Azt hiszi azonban, hogy kivételesen a mostani időre való tekintettel, a miniszter is jóváhagyná az indítványt.

Az indítványt a költségvetéskor tárgyalják érdemben.

A városi könyvtár számadásait, 9795 korona kiadással elfogadták.

A kegydíj iránti kérvényeket, tekintettel a belügyminiszter rendelkezésére nem találták ezuttal teljesíthetőeknek.

Ezzel véget ért a tanácskozás.

azt a papot s hogy néha van is hozzá szerencsém, szapora, egyszerre való beszéléssel kötik a lelkekre, hogy: tiszteltetik azt a papot s csókolják kezét mondjam meg neki. Ime, a nyilvánosság előtt teljesítem kötelességemet Fester püspök, a sebesültek fáradhatlan buzgalma apostola.

A vonat ma még nem jár Máramaros-szigetre. Csak Husztig visznek bennünket s pár, 2-3 száz menekült, akik már az első haza hívó szóra utnak indultak, kénytelenek vagy Királyházán vagy Husztin megszállani. Szánalmas népek szegények. Egy-egy rongyba guzsolt batyuja minden családnak s vele 4-8 gyerekig. Leírhatatlan szennyben, vízben, sárban fekszenek, szóródnak szerteszét és felszedik éhségükben a földre ejtett almadarabot. Igazán, csak az Ég őrzi ezt a népet, hogy nem pusztul bele nyomorába, a nyomorból fakadó betegségek ragályába. Máramarosban nincs kolera. Sőt az egész felvidéken nincs. A riadalmat ami szerte az országban volt épen a hiányos táplálkozásból és meghülésből eredő kolera okozta.

De a máramarosi orosz betörés nem csak a szegény menekülteknek okozott óriási károkat, szomorúságot. A M. Á. V. alkalmazottai, akik Szigetre — így mondják közönségesen M.-sziget — vagy a közelben voltak szolgálatban, szintén sokat szenvednek. Itt, Királyházán laknak vonat-kocsikban. S ezt a szó legszorosabb értelmében kell venni. Személyszállító és rakodó kocsik egész hosszú sorai állanak a királyházai pályaudvaron s benne a vasutas családok. Egy-egy rakodókocsiban 2-3 család, de legkevesebb 8-10 személy. A szél fülől be az ablakokon, a deszka-vágásokon. Az eső csap be, hogy dideregnek a „lakosok“ téli bundában is. Ezt a kocsi komplexumot napról-napra mozdonyok szállítják egyik állomásról a másikra, egyik végtől a másikra, aszerint hogy hol van hely s vagy hogy milyenek az ellenséges hírek. Vonatom megérkezéskor egy hosszú kocsisor tárt ajtaiban éjjeli toaletben mosakodnak az emberek. Egy csuporból öntik a vizet a kezükre, vagy csak épen kiállanak az esőre s áztatják magukat. Ha nem lenne szomorú nevetnének.

Egy katonai, illetve vasuti alkalmazottnak föltartott vonaton sikerül kiszöknöm Szigetre. A harc neves színhelyei mellett visz el az út. Sehol semmi nyoma a nagy napoknak. Néhol lövészárkok, elhagyott egy-egy fehérmű s egy gyönyörű nyárfaedőben megtépett ágak. De ezt a vihar is tehetné. Ilyen nyugodt, bántatlan a képe Szigetnek is. A hírek, hogy középületeket, templomot, vagy akár egy vityilót is felgyújtottak volna: nem való. Sehol egy füstös fal, egy megbomlott háztető, egy üszök, sehol a nyom, hogy itt ellenség járt. Csalódtam. Talán kár volt a fáradtságért, hogy ide jöttem. Bosszuságomat enyhíti az a tudat, hogy legalább amit én elvesztettem, megnyerte a város, az ország, mert sértetlen, tisztán maradt meg egy fejlődő kulturájú városa. Sértetlenül maradt meg! Ismét nagyot csalódtam. Ugy látszik kicsiben végig élvezhetem az egész életet: az örök csalódást. Ou rivoir! (oO.)

x **Watta és kötszerfélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

Útban a halál völgyébe.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Királyháza, október 6.

A cím eléggé rettenetes és hangzatos, de igaz. Csupán annyival kell magyarázatul kiegészíteni, hogy a máramarosi szűk völgyek az ellenség temetői voltak.

Széles, szántott határon visz át a vonat. Az ember elgondolkozik és szinte lélekrendítő mélységgel érezi azoknak a lekicsinyléssel, kételkedéssel fogadott hivatalos jelentéseknek a kemény igazságát: hogy a hadvezetőség gondolt mindenre. Valóban csak így lehetséges, hogy bár fiaink a csataterén véreznek aratásidő óta, a mezői munkával fele részben már elkészültünk. Csak a málé van még kint a határban s a szűrés maradt még el: csupa asszonyi kéznek való munka.

Ha azonban majd megáll az idő s eljönnek a szép tiszta őszi napok: lesz nótás kukoricatérés és lesz táncos szüret is. Szűrjük a hegy levét s ha talán csak fele is lesz a must a multkorinak, az bizonyos nagyon, nagyon édes lesz, mert még érezni fogjuk annak a kishitű gondolatnak a keserűségét: hátha másnak szürtük volna.

És ki tudná megmondani, hogy nem-e egy nagy második háborút nyerünk meg azzal, ha a jövő nyáron idejében lesz mit betakarítani.

Másnak szürtünk volna? Ez a gondolat több mint keserű, sokkal több annál. Ez a messzi határ, a kék hegyek, az édes fekete föld, ez a nektártól csepegő halom — koszu, ez a másé? Hisz' mi munkáltuk, mi verejtékünk, vérünk puhította göröngyét, apáink pora pihen benne, ez az egyetlen kincsünk a másé? Hisz' belőle, vele, általa, benne élünk, hozzá vagyunk növe, porából lett a létünk, az őszi rózsák kertjeinkben hőseink hamvából fakadt, nincs kivüle senkink,

se testvérünk, se hazánk széles-e világon ez a másé! Minő gondolat!

Végig kutatva a vonatot három zsidóra akadok. Este; halkan duruzsolják fehér imapalástjukban ájtatosságukat s egy gyertya ég körülük, mert sötét a vonat. Érthetetlen, groteszk alakok lefesthetetlen magatartásukkal. S mikor elsírják jajjaikat, hogy mi lesz most odahaza a Verchorinán, a kis kazántanyán, elhiszi az ember, hogy nagyon sokat veszítettek, holott semmijük sem volt. — Vigasztalódjanak s nézzenek az utra, ahonnan jöttek, ahol még kard éles pengéje, kancsuka kemény ütése hagy a testeken véres nyomokat, ahol még a vértanuk nyomait, kaftányát csókolgatják az unokák. Jusson eszükbe ez s esküdjenek örök bosszút akancsukás urak ellen.

A hosszú vonaton tovább egy sebesült mesélő bakát is találtam. Most szabadult a kórházból s megyen haza szabadságra Avasujvárosra. Egy papról mesél, egy váradi főpapról. Leírja élethűen. Lila öve van és nagy, csillogó kereszt a mellén. Alacsony, zömök termet és szava katonásan zengő. Ott várta őt, várta az összes sebesülteket, vár minden sebesültet a váradi állomáson. Minden sebesült vitézhez van egy jó szava, mindenkit kérdez valami után: hol járt? fájt-e? hogy hívják? Vannak-e szülei? — tőle ezeket kérdezte. Ő bizony először nem felelt semmit is, mert nehezen volt. A pap ekkor adatott neki egy pohár jó snapszot, majd megint egy másikat, mire az ereje is, a szava is megjött, de bizony megmondta neki, hogy mindjárt ezen is kezdhetne volna. Hanem azért áldott jó ember. És az asszonyok s férfiak erre Szatmár felé halkan bölintettek, hogy bizony jó ember lehet az. S mikor megmondom, hogy én ösmerem

síteni a mi magyar nemzetünket. Görög tisztelendő urat — azaz egy éves önkéntes honvédgyalogost pedig Isten oltalmazza a csaták tüzeiben.

* A város rendelő intézet tüdőbetegek részére. 1914. július, augusztus és szeptember havában a városi tüdőbetegek gondozó intézetében jelentkezett 117 új beteg. Gondozás alatt állott 112 beteg 336 családdal. A rendelések száma 1244 volt. Lakásvizsgálatot végzett az intézet 127 esetben. Az új jelentkezők közül 51 esetben vizsgáltak köpetet, ebből 18 pozitív, 33 negatív volt. Kölesön adott az intézet 10 dettweiler üveget, 12 hőmérőt. Kiszolgált az intézet 2848 liter tejet, 409 kg. húst, 398 kg. kenyeret, 34 kg. zsirt, 448 kg. főzeléket (liszt, cukor, rizs, borsó lencse, bab stb.) A kiosztott élelmiszerek értéke 1773 korona 12 fillér. Lakássegély 6 esetben 40 korona, tüdőfegyő 20 esetben 150 korona 80 fillér, utiköltség Belényesre négy esetben 12 korona. Összesen: 202 korona 80 fillér. A három havi segélyezés értéke összesen 1945 korona 92 fillér. Adakozás befolyt szeptember hóban 8 korona. Tekintettel a tüdőbetegek gondozó intézet nemes céljára kéri a nagy közönséget, hogy munkájukat anyagilag támogassa. A szíves adományokat a Tüdőbetegek Gondozóintézet (Teleki-u. 44-4. sz. a. kéri küldeni.

* Körlevél harctéri sebesültek tárgyában. Tisztelettel közlöm, miszerint sebesült katonák számára nagymennyiségű vaságyat és hozzávaló egyszerű ágyfelszerelést készítettem raktárra, amelyeket célszerű kivitelben és a legjutányosabban szabott árban bocsátom Nagyvárad város és Biharvármegye n. é. közönségének rendelkezésére. Hajlandó vagyok már egy két ágyas felszerelést is változatlan mérsékelt árban megszámítani, és a megrendelő nevében bármely sebesült-korházba, avagy a hadvezetőség kijelölt budapesti címre önköltségem felszámításával leszállítani. Kiváló tisztelettel Weisz Kálmán katonai és kórházi berendezési vállalkozó, Nagypiac-tér 10. (Schwartz és Ullmann vask. cég mellett.) Telefon 905. sz. Az ágyakra az adományozó nevét és lakhelyét viselő kis fém-táblácskát alkalmazok kívánatra költségmentesen.

* Nem szabad üszöborjukat és teheneket levágni és vasuton szállítani. A m. kir. minisztérium rendeletet bocsátott ki, melyben ideiglenesen a további intézkedésig megtiltja az üszöborjuknak, a három évesnél fiatalabb üszöknök és teheneknek a vasuton szállítását és a kényszer vágatásoktól eltekintve, levágatását. E tilalom alól való kivételek engedélyezése iránt a m. kir. földművelésügyi miniszter külön rendelettel intézkedik. Ez a rendelet f. hó 15-én lép életbe.

x Védekezés a kolera ellen. Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13 02.

* Aszói Mihály Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota, Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani áratok számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, sardínia, coenac, likőrök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud es. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

* Több egyszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Poloskairtó Noxin biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

* Női parthi fél cipők fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu boksz cipő K. 7, férfi boksz v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyszintén minden uridivatikkal a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x Kerégyártó mester 31 éves, nős több évi bizonyítvánnyal uradalomba ajánlkozik. Címe Dobos Károly Ovoda-u. 7. Nagvárad.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

* Ingatlan eladás. Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* Az Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t. (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11 számú házban egy 4-szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékkeliségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékkeliségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x A legújabb párisi kalap-újdonságok egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésztoinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

Legújabb táviratok.

A szerb hadsereg veszteségei.

Bécs, okt. 12. Nisből érkező megbízható jelentések szerint a szerb hadsereg a háboru kitörése óta 600 tisztet és 60.000 közkatonát veszített. A szerb hadsereg főparancsnoksága a legnagyobb megerőltetésekkel próbálja pótolni ezeket az aránytalanul nagy veszteségeket és új s újabb sorozásokkal és újoncbe hívásokkal igyekszik eredeti létszámára hozni megviselt csapatait.

A szerb katonai hatóságok törekvései azonban makacs ellenállásra találnak, legfőképpen Új Szerbiában, a melynek nem-szerb nemzetiségű lakossága egyszerűen megtagadja a szerb hadseregben teljesítendő hadiszolgálatot. Szükségtelen hangsúlyozni, hogy az a katona-anyag, amely ilyen módon mégis a harctérre kerül, meglehetősen megbízhatatlan elemekből áll. Így éppenséggel nem ritka az az eset, hogy a szerb hadseregben az alárendelt katonák megölik tisztjeiket. A legutolsó időben egy ezredes, két őrnagy és egy kapitány esett az élelmezéssel elégedetlen katonaság dühének áldozatául.

Az utolsó három hét küzdelmei nagyon kimerítették a szerb csapatokat és a legénységet csak a legnagyobb nehézséggel lehet a tűzvonalban tartani.

A harc rendkívül kedvezőtlen eredményei lehangoló hatással vannak a csapatokra. A szerb hadsereg élelmezése elégtelen, a sebesültekről való gondoskodás hiányos. Az osztrák-magyar hadsereg elszánt bátorsága és minden nehézséget álló kitartása nagy csalódást okozott a szerbek körében. A szerb hadsereg kedvezőtlen helyzete ellenére mégis számolni kell azzal, hogy az ellenség folytatja makacs ellenállását.

Szofia, október 12. Egy bolgár ujság Nisből kapja a jelentést, a mely szerint az élelmezéssel és a sebesültek ellátásával elégedetlen szerb közkatonák fellázadnak és agyonövik feljebbvalóikat. A szerb legénység merényleteink esett áldozatául többek között Budanovics ezredparancsnok és Maljevics ezredes, a 17. számú szerb gyalogezred parancsnoka.

Csapatunk győzelme északon.

Budapest, okt. 12. A főhadiszállásról jelentik, hogy offenzívánk minden vonalon megkezdődött. Csapatunk eközben elérték a Sant. Przemysl várának felmentése teljes befejezést nyert. A vártól északra és délre az ellenséges körülkerítő sereg maradványait támadjuk. Jaroslau és Lerajsk birtokunkban van. Sienivawától erős ellenséges csapatok vonulnak vissza. Chyrowtól keletre támadásunk szintén

előrehalad. Orosz-Lengyelországban erős orosz haderőknek minden arra irányuló kísérletét, hogy a Visztulát Ivangorodtól és attól délre át-
lépjék, meghiusítottuk. Höffer vezér-
őrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Közlí a miniszterelnökség sajtóosztálya).

Az oroszok hivatalos beismerése.

Stockholm, október 12. A sok hihetetlen győzelmi hír után végre az orosz hadvezetőség is bevall valamit. Mint ugyanis a Távirati Iroda jelenti, a sok kudarc után hivatalosan is bevallják, hogy a Visztulától visszavonulnak.

A gyors kivonulás.

Budapest, október 12. (Saját tud.) A sajtóhadiszállásról jelentik, hogy az oroszok az egész vonalon gyors visszavonulásban vannak. A magyar hadsereg vezetősége reméli, hogy katonáink rövidesen utóléri őket. Az oroszok között rettenetesen dühöng a kolera.

Az olasz külügyminiszter állapota.

Róma okt. 12. Sangiuliano külügyminiszter állapota súlyosbodott.

A kurdok megverték az oroszokat.

Konstantinápoly, okt. 5. A Konstantinápolyi Ihdem szerint a kurdok újabb harmadik támadásukkal megverték az oroszokat. Az oroszok nagy vereséget szenvedtek. Burnea város tele van orosz sebesültekkel.

A királygyilkosok pere.

Szarajevó, október 12. Ma vette kezdetét Princip Gainló bünperének tárgyalása. A tárgyaláson előbb a tényállást olvasták fel. Ennek megtörténte után áttér dr Pincip kihallgatására.

Az angol nagykövetségi hölgyek távoznak Konstantinápolyból.

Konstantinápoly, okt. 12. Az angol nagykövetség felszólította a nagykövetség hölgyeit, hogy azonnal hagyják el Konstantinápolyt. A hölgyek meglepődve tudakolták a gyors távozás okát, mire a nagykövetség kijelentette, hogy az okot nem szabad kutatni.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: A cigányprimás, (Feszthy Irén bemutatkozása).

Szerdán: A gránicon, (Nadányi Zoltán jelenete) Mindnyájunknak el kell menni! (ujdonság).

Csütörtökön: Mindnyájunknak el kell menni!

Pénteken: Mindnyájunknak el kell menni!

Feszthy Irén bemutatkozása.
A színtársulat operette együttesének egyik új erőssége: Feszthy Irén primadonna, akit a legjobb hírek előztek meg, kedden este a Cigányprimás Sárijában mutatkozik be.

A színház és a háboru. Ennek a hétnek a műsorán négy hazafias, új színpadi alkotás szerepel, amelyek mind telve vannak azokkal a hangulatokkal, amelyek most tán az egyedüliek, amelyek könnyen utat találnak a közönség érzelmi világához. A sort Sas Ede drámai alkotása nyitotta meg, amelynek komoly értékéről már meggyőződött a publikum. Szerdán este Nadányi Zoltán alkalmi jelenete A gránicon után színpadra kerül a Mindnyájunknak el kell menni! amelynek festői szép hat jelenetében a legpompásabb szingazdasággal bontakoznak ki a most folyó nagy háboru eseményeinek aktuális képei. Vasárnap este Mérei Adolf és dr Béli Izor alkalmi játéka: A vörös ördögök kerül színpadra. A hazafias előadásokra méltó ambícióval készült a színtársulat drámai ensembleja, amely kitűnő fog produkálni ezeken az előadásokon.

IRODALOM

Az Élet című szépirodalmi hetilap (szerkeszti Andor József) szeptember 20-iki száma Prohászka Ottokártól közöl vezetőhelyen cikket, melyben az illusztris szerző „Mi a harcok lelke” címen értekezik a háboru indító okairól és annak szükséges voltát fejtegeti. Kovács Miklós „A germán lélek” cím alatt írt berlini levelében érdekes képét nyújtja háborus német psziché nagyságának. A szépirodalmi részben S. Bokor Malvin befejezi „Völegény ur!” című érdekes regényét, melyen kívül találjuk még Kassák Lajos és Jancsó Ilona novelláit, Gyökössi Endre és Rédey Tivadar költeményeit és Parázs szellemes csevegéseit „A diszpolón”-ról. A „Mozgóképek” rovatában aktuális feljegyzéseket közöl. Az érdekes és aktuális illusztrációk külön említést érdemelnek. A kitűnően szerkesztett szépirodalmi lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Damjanich-utca 50. Előfizetés félve 10 korona. Mutatványszám ingyen és bérmentve.

Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Evi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal:

Tanulmányok: X. Pius mint törvényhozó. Dr Baranyay Jusztin. — A háborus Kelet és a katolicizmus. Dr báró Vécsey Aurél. — Háboru, világbéke és nacionalizmus. Komóczy István. — Frédéric Mistral. Dr Alszegey Zsolt.

Tárca: A mécsvilág. Sienkiewicz Henrik. Ford. Bányai Károly.

Pajzs és kard: Háboru és kultúra. bb.

Szemlék és kritikák: Könyvek: Carolus Streit S. V. D., Atlas hierarchicus. Dr Lieber János. — Lampérth Géza, A glóriás Rákóczi. Magyar Bálint, Biboros Hajnal. Szalay Mátyás, Hunnia Nagyhegye. Rudnyánszky Gyula, Mária dalok. Dr Brisits Frigyes. — Brandes: Korok, Emberek, Irások. -k. — Színház. Nagy dolog a háboru! -k.

Napló: A magyar Alföld háborus időben. Kecskeméti levél. Róvész István. — Jászi Oszkár és Scotus Viator. Burján Károly. — A francia áruk bojkottja. d. f. — A lovagias gesztus. -sk. — Szerkesztő bácsi... -sk. Rövid följegyzések.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Ha nincs meglegedve

szabójával, mely drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT (Y. és T. RSA uriszabó céget Szilágyi Dezsa-t. 3. Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, ács, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 14 óra a. a. t. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szabózatok.

Nelyi és vidéki telefon 980.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttsége.

1914-914.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága k. gy. sz. határozatával elrendelte egy a járványkórház területén létesítendő negyven kolerás beteg befogadására alkalmas barakk építését.

A városi tanácsától nyert megbízás folytán ezen barakk építő munkáinak vállalatba adása céljából folyó évi október hó 15 napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

Földkiemelő munkák, beton alapozó és burkoló munkák, beton lépcsők, favázás, belső oldalán vakolt, deszka borítással védett téglafalak építése, egyéb kőműves és ács munkák, asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák, folyton égő vaskályhák, fürdőszoba és klozet berendezések szállítása.

Tekintettel a munkák rendkívül sürgősségére, az összes munkálatok csak egy fővállalkozónak adatik ki. Egyes különálló munkanemekre tehát ajánlatot benyújtani nem lehet, illetőleg ilyen ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le a városi házipénztárba.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadék képes értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Az ajánlatok csak írásban alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1914. év okt. hó 15 napjának délelőtt 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtésben fognak felbontatni. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő a munkálat, amelyre az ajánlat vonatkozik.

Ajánlat csak az egységárak megjelölése mellett tehető ebből a célból a város ártelekkel ki nem törtölt költségvetéseket becsájt a pályázók rendelkezésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell azon egységárakat kitüntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtását kötelezik.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek ártelekkel ki nem törtölt költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések 10 koronáért megszerezhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, ártelekkel ki nem törtölt költségvetéseket és terveket ismeri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Az ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés meg nem történik, ellenben Nagyvárad városát osakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozati jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakon tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1914. okt. hó 10-én.

Komlóssy József,
tanácsnok,

mint az árverési küldöttség elnöke.

Sebesült katonák számára

azonnal szállít bárhova
a megrendelő neve alatt

vaságyat

hozzávaló ágyneművel
előszerű, tartós, a higiénia-
nak megfelelő kivitelben, a

legjutányosabb szabott áron:

Nagyvárad, Weisz Kálmán

Nagyplac-tér 10. sz. katonai és kórh. ber. vállalata
(Darvassy Lajos ház.) Telefon: 905. sz.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni " 28 " " zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fe-
hérművek zsebkendők, ridikulók pénzerszények,
ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klópi csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel,
viszont eladóknak engedély, meg nem felelőért
a pénzt visszaadjuk.

Blein Sándor és Társa

Rákóczi-ut 14.

**Első nagyváradai
cementipar.**

Készíték granitó, terrazzo, műkő és minden e
szakmába vágó munkálatokat, házi csator-
názásokat a városi mérnöki hivatal elő-
írása szerint, személyes felügyeletem mellett.
Kívánatra angol closet berendezéseket a leg-
előnyösebb fizetési feltételek mellett a leg-
lelkismeretesebb és legmasszebb menő jót-
állás mellett készítek. A nagyérdemű kö-
zönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.

Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiniszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket női harisnyákat a
legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó
árban. Elvállal fejleéseket s javításokat, valamint
aszur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a
legmegbízhatóbban készit. Egy próbarendelés meg-
győz mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14
év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
24100—1914. szám.

Hirdetmény.

Ezennel közhirrre teszem, hogy a Nagy-
váradon tartózkodó nagyváradai és idegen il-
letőségű 1894. 1893. és 1892. évben született
népfelkelésre kötelezettek bemutató szem-
léje Nagyváradon a Lázár Vilmos-utca 3.
szám alatt régi járványkórház (volt csendőr
iskola) épületében 1914. évi október hó 15.,
16., 17. és 18-ik napjain lesz megtartva.

Ennek folytán felhívom:

Az 1894. évi születésű nagyváradai illet-
ségűeket és az 1893. évi születésű nagyvá-
radai illetőségű népfelkelésre kötelezettek köz-
ül az A—G betűkhöz tartozókat, hogy az
1914. évi október 15-én csütörtökön,
továbbá az 1893. évi születésű nagy-
váradai illetőségű népfelkelésre kötelezettek
közül a H—Z betűkhöz tartozókat és az ösz-
szes 1892. évi születésű nagyváradai illetőségű
népfelkelésre kötelezettek, hogy 1914. évi
október 16-án pénteken.

Az 1894. évi születésű idegen illetőségű
Nagyváradon tartózkodó népfelkelésre köte-
lezettek, hogy 1914. évi október hó 17-én
Szombaton.

S végül az 1893 és 1892 évben született
Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségű
népfelkelésre kötelezettek, hogy 1914. évi
október hó 18-án Vasárnap mindenkor reg-
gel 8 órakor a fent jelzett helyen tisztán,
lehetőleg megfürödve, tiszta és rendes öltö-
zetben a legszigorubb büntetés terhe alatt
pontosan jelenjenek meg.

Nagyvárad, 1914. szeptember 29.

Eleméry Ferencz,
katonaügyi tanácsnok

**Cement, cementcsövek, fe-
déllemezzel, gipsz,****csatornázás**

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám: 513.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerszám telefontja 55. sz.

**Wertheim-szekrény
régí finom butorok,
Sunda cimbalom,
varrógép,
kerékpárok,
üzlet-berendezés
jutányosan eladó.**

Rákóczi-út, Régiség-üzlet.
Stern-palota.

Nagyvárad város adóhivatalától.
ad. 16891—1914. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város adóhivatala ez uton
értesíti a Váralja, Velence, Csillagváros
és Hegyen lakó polgárokat, hogy a III o.
ker. adójuk tárgyalása nem a Ritoók
Zsigmond-utcai, hanem az Ör-utcai isko-
lában fog megtartatni.

Nagyvárad, 1914. évi okt. 10-én.

Lukács Ödön

s. k. a. ü. tanácsos

tb. főjegyző.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisz-
telendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét
átanulmányoztam Budapesten, hogy a nagy-
ságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen
nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki meg-
rendelőnek elég egy minta reverenda beküldés,
esetleg hívásra személyesen kiutazom.
Alkalemra bármilyen szalon ruha kölcsön
kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.

Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.